گردشگری

«ابوموسی» از قافله گردشگری جا مانده است

بابک رحیمیان | جزیره ابوموسی به دلیل موقعیت حساسی که در خلیج فارس دارد در سال‌های گذشته به خاطر ممنوعیت ورود گردشگران، از قافله گردشگری جا مانده است.

وضعیت مالکیت جزیره، روابط ایران با امارات متحده عربی و کشورهای عربی و غربی و همچنین مسائل امنیتی -چون به دلیل اهمیت نظامی جزیره و تهدیدهای خارجی باید برای سفر به این جزیره از فرمانداری حکم ورود بگیرید- و ممنوعیت تردد، صنعت گردشگری را بی‌فروغ کرده است.

گشتی در جزیره نشان می‌دهد ساکنان اصلی نظامیان و کارکنان دولت و خانواده‌های آن‌ها هستند. به گفته اهالی، در جزیره جز صیادی به میزان محدود و فروشگاه‌داری، کار دیگری وجود ندارد و اکثراً کارمند دولت یا بخش عمومی هستند.

کارمندان دولت و نظامیان در اصل ساکنان موقت جزیره هستند و اگر چه ممکن است اقامت آن‌ها طولانی نیز باشد اما در نهایت به دنبال خرید خانه و ماندگاری نیستند.

خانه‌هایی که البته وجود خارجی هم ندارند، زیرا بیشتر ساکنان در منازل سازمانی دولتی یا نظامی ساکن هستند و با وجود زمین در جزیره، اما ساخت و سازی جز در بخش‌های دولتی و نظامی صورت نمی‌گیرد.

ابوموسی به دلیل موقعیت مهم در خلیج فارس و نزدیک بودن به گذرگاه انرژی و همچنین از سوی دیگر ادعاهای امارات متحده عربی مبنی بر مالکیت این جزیره و ملاحظات سیاسی دخیل در روابط این کشور و ایران همواره از رشد جمعیت و سرمایه‌گذاری محروم مانده و اختیارات در توسعه این جزیره را با محدودیت مواجه کرده است.

وعده توسعه

هر از چندگاهی به دلیل ادعاهای کشورهای همسایه، سایه توجه روی جزیره ابوموسی و دو جزیره دیگر، تنب کوچک و بزرگ می‌افتد، اما زمان آن کوتاه است و به سرعت از مرکز توجه مردم و حاکمیت دور می‌شود. دولتی‌ها وعده‌های پرطمطراق می‌دهند اما در عمل در سال‌های اخیر از تعداد پرواز هواپیما و تردد شناور به جزیره کاسته شده و تردد گردشگر ممکن نبوده است.

در جزیره هتل وجود ندارد اگر چه اداره‌ها و سازمان‌ها مهمانسراهایی دارند، اما اگر گردشگران ایرانی و خارجی مجوز ورود به جزیره را بگیرند، امکان اسکان مطلوب را ندارند، جدا از اینکه برنامه تفریحی هم برای گردشگرها در نظر گرفته نشده است.

در گذشته یک سرمایه‌گذار برای ساخت هتل اقدام کرد ولی به دلایلی ساخت این هتل به سرانجام نرسید.

اگر چه سال گذشته وزیر میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در سفر به جزیره ابوموسی اذعان کرد: «خوشبختانه با همکاری نیروهای نظامی بخش‌هایی آزادسازی شده و در حال توسعه است، برنامه‌ریزی برای افتتاح یک کمپ ۳۰ هکتاری گردشگری در این جزیره پیش‌بینی شده است که هم اقامتگاه و هم مجموعه گردشگری تفریحی داشته باشد تا شهروندان و همه ایرانیان بتوانند به آنجا سفر کنند» حال باید دید با برداشته شدن سفر به این جزیره و وعده‌های دولتمردان آیا رؤیای گردشگری در این جزیره کوچک به حقیقت خواهد پیوست یا خیر؟

ضرورت توجه به گردشگری در ابوموسی

سرپرست اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی هرمزگان در همین ارتباط بر ضرورت تسریع در توسعه گردشگری جزیره ابوموسی با محوریت جذب سرمایه‌گذار و اجرای پروژه‌های زیرساختی تأکید می‌کند.

عباس رئیسی جذب سرمایه‌گذار برای راه‌اندازی شناورهای گردشگری و تسهیل تردد گردشگران را از محورهای اصلی توسعه گردشگری دریایی در جزیره ابوموسی می‌داند و می‌گوید: فراهم‌سازی بستر حضور بخش خصوصی با همکاری و هم‌افزایی دستگاه‌های اجرایی در دستور کار قرار دارد.

وی اظهار می‌کند: توسعه گردشگری می‌تواند نقش مؤثری در رونق اقتصادی و ایجاد اشتغال پایدار ایفا کند.

رئیس اداره حفاظت از زیست‌بوم‌های دریایی و پایش آلودگی‌های دریایی هرمزگان در گفت‌وگو با قدس بیان کرد

دلفین‌های خلیج فارس؛ قربانی تورهای گردشگری

اعظم طیرانی | جزیره هنگام، نگین کوچک خلیج فارس، نه تنها به خاطر مناظر بکر ساحلی و آرامش خاص خود شهرت دارد، بلکه زیستگاه گونه‌های ارزشمندی از پستانداران دریایی به‌ویژه دلفین‌ها نیز محسوب می‌شود.

این موجودات باهوش و اجتماعی که حضورشان نمادی از سلامت اکوسیستم منطقه است، این روزها با مجموعه‌ای از تهدیدهای جدی و فزاینده مواجه هستند که آینده حضورشان در آب‌های اطراف جزیره را به مخاطره انداخته است.

آسیب‌هایی که دلفین‌های منطقه هنگام را هدف قرار داده‌اند، اغلب ناشی از فعالیت‌های انسانی هستند از نشت مواد نفتی و پلاستیک‌های رهاشده در دریا که منجر به مسمومیت و خفگی این جانوران می‌شود، تا صید غیرمجاز و گیر افتادن تصادفی در تورهای ماهی‌گیری؛ هر یک از این عوامل به‌صورت آهسته اما پیوسته در حال تضعیف جمعیت دلفین‌ها و بر هم زدن تعادل زیستگاه آن‌ها هستند. این جزیره در این ایام از سال با سیل گردشگران برای دیدن دلفین‌ها همراه می‌شود و متأسفانه بسیاری از گردشگران و مسافران ورودی به این جزیره هنوز نمی‌دانند که نباید به دلفین‌ها غذا بدهند، به آن‌ها گفته نشده که دلفین‌ها شکارچی هستند و نیازمند غذا دادن از طرف انسان‌ها نیستند، آن‌ها نمی‌دانند زمانی که آدم‌ها به دلفین‌ها غذا می‌دهند دلفین‌ها به این کار عادت می‌کنند و برای گرفتن غذا به قایق‌ها نزدیک می‌شوند و با این کار ممکن است به‌وسیله پروانه قایق‌ها زخمی شوند.

این گروه از گردشگران نمی‌دانند که دلفین‌ها زندگی گروهی دارند و غذا دادن به آن‌ها زندگی گروهی آن‌ها را به هم می‌ریزد و این مسئله تهدیدی برای بقای آن‌ها در طبیعت است.

گردشگران ورودی به جزیره قشم نگین خلیج فارس نمی‌دانند که نباید به دلفین‌ها زیاد نزدیک شوند یا با آن‌ها شنا کنند بلکه باید از تماشای دلفین‌ها از فاصله مناسب لذت ببرند، آن‌ها نمی‌دانند که نباید با قایق به دلفین‌ها زیاد نزدیک شوند؛ چراکه سالیانه تعدادی دلفین بر اثر برخورد با قایق‌ها تلف می‌شوند.

به منظور بررسی وضعیت سلامت دلفین‌ها در آب‌های خلیج فارس و تنگه هرمز با دکتر مریم احسان‌پور، رئیس اداره حفاظت از زیست‌بوم‌های دریایی و پایش آلودگی‌های دریایی اداره کل حفاظت محیط زیست هرمزگان به گفت‌وگو نشستیم که در ادامه می‌خوانید.

چند گونه دلفین در آب‌های خلیج فارس داریم؟

دست کم ۶ گونه از دلفین‌های خانواده Delphinidae در آب‌های ایرانی خلیج فارس و تنگه هرمز ثبت شده‌اند.

نقش دلفین‌ها در چرخه محیط زیست چیست و انقراض آن‌ها چه تبعاتی دارد؟

دلفین‌ها تنظیم‌گر شبکه غذایی‌اند. با شکار ماهیان، اسکوییدها و سخت‌پوستان از غلبه یک گونه بر اکوسیستم پیشگیری و پایداری شبکه غذایی را حفظ می‌کنند. مدفوع و آشفتگی بستر ناشی از رفتارهای تغذیه‌ای آن‌ها در چرخه مواد مغذی - نیتروژن و فسفر - و باروری تولیدکنندگان اولیه نقش دارد، بنابراین حذف دلفین‌ها می‌تواند آبشاری‌های تروفیک، افت تنوع زیستی و کاهش بهره‌وری اولیه را رقم بزند. همچنین، به‌عنوان شاخص‌های سلامت دریا، تغییرات در فراوانی و وضعیت سلامتی آن‌ها هشداری برای آلودگی و تخریب زیستگاه‌هاست.

گردشگری دریایی -به‌ویژه در جزیره هنگام- چه آسیب‌هایی برای دلفین‌ها داشته است؟

گردشگری دریایی و فعالیت‌های مرتبط با دلفین‌نگری در جزیره هنگام در سال‌های اخیر به‌عنوان یکی از جاذبه‌های اصلی منطقه مطرح شده است. با وجود ارزش اقتصادی و اجتماعی این فعالیت‌ها برای جوامع محلی، شواهد موجود نشان می‌دهد فشار ناشی از حضور گسترده شناورها و گردشگران می‌تواند پیامدهای منفی قابل توجهی بر جمعیت دلفین‌های بینی‌بطری (Tursiops aduncus) این زیستگاه داشته باشد.

از منظر علمی، تاکنون پژوهش‌های جامع مبتنی بر روش‌های استاندارد- مانند عکس‌برداری از باله پشتی، مدل‌های capture–recapture و پایش رفتاری- برای ارزیابی دقیق اثرات گردشگری بر این جمعیت در ایران انجام نشده و اگر هم انجام شده یافته علمی منتشر نشده است. با این حال، داده‌های میدانی و گزارش‌ها حاکی از آن است که بیشترین فشار انسانی در ایام نوروز و پیش از آن رخ می‌دهد؛ دوره‌ای که به‌طور ناخواسته با فصل زادآوری دلفین‌ها همزمان است. این همزمانی می‌تواند اثرات منفی بر موفقیت تولید مثلی و بقای نوزادان داشته باشد، زیرا حضور مکرر شناورها موجب اختلال در رفتارهای تغذیه، استراحت و مراقبت والدینی می‌شود.

هرچند سازمان منطقه آزاد قشم اقداماتی در زمینه آموزش قایقرانان و آگاه‌سازی عمومی انجام داده است، اما افزایش تعداد شناورها و تراکم گردشگران همچنان فشار مضاعفی بر دلفین‌ها وارد می‌کند. مطالعات مشابه جهانی نشان داده‌اند ترافیک بالای شناورها می‌تواند منجر به تغییر الگوهای رفتاری، افزایش استرس فیزیولوژیک، کاهش موفقیت تولید مثلی و حتی جابه‌جایی جمعیت‌ها از زیستگاه‌های کلیدی شود.

بنابراین ضروری است مدیریت گردشگری دریایی در جزیره هنگام بر پایه یک برنامه اصولی و مبتنی بر شواهد علمی طراحی شود. این برنامه باید شامل پایش بلندمدت جمعیت دلفین‌ها، تعیین ظرفیت برد گردشگری، زمان‌بندی فعالیت‌ها متناسب با فصل‌های حساس زیستی و مشارکت فعال جوامع محلی در حفاظت باشد. تنها با چنین رویکردی می‌توان هم از منافع اقتصادی گردشگری بهره‌مند شد و هم سلامت و پایداری جمعیت دلفین‌های بینی‌بطری این منطقه را تضمین کرد. از این رو، اداره کل حفاظت محیط زیست هرمزگان با کمک تشکل‌های مردم‌نهاد زیست محیطی، برنامه‌های آموزشی مبتنی بر شناخت رفتاری این گونه را در راستای توسعه پایدار از منظر گردشگری در منطقه شروع کرده که نیازمند همراهی و مشارکت جوامع محلی در برنامه آموزشی است.

سکوهای نفتی و فعالیت آب‌شیرین‌کن‌ها چه اثرات سوئی بر زندگی دلفین‌ها داشته است؟

درباره سکوهای نفتی، داده‌های اختصاصی اثرات مستقیم بر دلفین‌های خلیج فارس در ایران محدود است و نیاز به پروژه‌های هدفمند پایش رفتاری -آکوستیکی و ریسک‌سنجی دارد، به طور کلی، تهدیدهای غالب برای پستانداران دریایی ایران، گرفتار شدن تصادفی در ادوات صیادی، تخریب زیستگاه‌های نزدیک ساحل و تصادف با شناورها گزارش شده است. در مورد آب‌شیرین‌کن‌ها، مدل‌سازی هیدرودینامیکی سه‌بعدی نشان داده در مجاورت برخی خروجی‌ها، افزایش‌های موضعی قابل توجه در شوری و دما رخ می‌دهد که می‌تواند زیستگاه‌های کم‌عمق و مسیرهای تغذیه نزدیک ساحل را برای دلفین‌ها و طعمه‌هایشان تحت فشار قرار دهد. این موضوع می‌تواند بر گونه‌های نزدیک به ساحل مانند دلفین بینی‌بطری هند-آرام و دلفین گوژپشت هندی اثرات منفی داشته باشد.

اما در محدوده پرتراکم زیستی این گونه که جزو مناطق حساس زیستی معرفی شده است، آب‌شیرین کن‌های متوسط و بزرگ‌مقیاس حق استقرار ندارند و تاکنون مستقر نشده‌اند و در خصوص نشت و نشر آلودگی نفتی اثرگذار که منجر به آلودگی وسیع و موجب تخلفات شده باشد گزارشی نشده است.

امواج الکترونیکی کشتی‌ها چه تأثیری بر سلامت دلفین‌ها دارد؟ در چند سال گذشته علت مرگ دسته‌جمعی تعدادی دلفین در سواحل خلیج فارس را به جنگ الکترونیک نسبت دادند؛ آیا این موضوع صحت داشت؟

دلفین‌ها برای ناوبری، شکار و انسجام اجتماعی به آواها و اکولوکیشن وابسته‌اند. نویز آکوستیکی ناشی از ترافیک کشتی‌ها، فعالیت‌های صنعتی و سونار می‌تواند ارتباط و اکولوکیشن را مختل کند و ریسک‌های رفتاری-فیزیولوژیک را افزایش دهد؛ مطالعات اخیر اثر نویز کشتی بر پاسخ‌های رفتاری دلفین‌ها را تقویت کرده‌اند. با این حال، نسبت دادن رویدادهای مرگ و میر دسته‌جمعی محلی به «جنگ الکترونیک» بدون شواهد میدانی آکوستیکی (هیدروفون‌ها)، کالبدگشایی نظام‌مند و تحلیل همزمانی با شرایط اقیانوسی-توپوگرافی، از نظر علمی قابل اتکا نبوده و نمی‌توان به آن استناد کرد.

نقش تغییرات اقلیمی بر سلامت و زندگی دلفین‌ها را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

خلیج فارس یک سامانه کم‌عمق و شکننده بوده و گرمایش آب‌ها در دهه‌های اخیر معنادار بوده است. این گرمایش با تغییر در شارهای حرارتی و دینامیک لایه مختلط همراه است و می‌تواند زیستگاه‌ها، الگوهای مهاجرت و دسترسی به طعمه را برای دلفین‌ها دگرگون کند. گرمایش جهانی با کاهش بقا و موفقیت تولید مثلی برخی جمعیت‌های دلفین هم‌بستگی داشته‌اند، کاهش اکسیژن محلول و جابه‌جایی‌های توده‌های آب نیز با فشار بر طعمه‌ها و افت کیفیت و فراوانی غذایی، ریسک‌های تغذیه‌ای را برای دلفین‌ها افزایش می‌دهد. اما هنوز در ایران تحقیق علمی درباره اثرات تغییرات اقلیم بر دلفین‌های خلیج فارس با وجود خاص بودن شرایط آن‌ها از لحاظ دمایی و شوری انجام نشده است.

خبر

محیط زیست قم هشدار داد

احتمال حضور حیوانات وحشی در حاشیه شهرها و روستاها

اداره کل حفاظت محیط زیست استان قم با صدور اطلاعیه‌ای نسبت به احتمال افزایش حضور حیوانات وحشی در حاشیه شهرها و روستاها به دلیل سرمای شدید در ارتفاعات هشدار داد.

در این اطلاعیه آمده است: با توجه به بروز سرمای شدید در مناطق مرتفع استان، احتمال نزدیک شدن برخی گونه‌های جانوری وحشی به محدوده شهرها و روستاها به‌منظور تأمین نیاز غذایی وجود دارد.

بر اساس اعلام اداره کل حفاظت محیط زیست استان قم، رهاسازی پسماندهای خانگی در محل سکونت، مدیریت ناصحیح دام‌های تلف شده در روستاها و همچنین غذادهی به حیوانات وحشی با تصور نادرست کمک به آن‌ها، از جمله عواملی است که زمینه حضور این گونه‌ها در فصل سرد در محدوده‌های انسانی را فراهم می‌کند.

در ادامه این اطلاعیه تأکید شده است: این شرایط موجب می‌شود حیوانات وحشی ساده‌ترین مسیر را برای تأمین جیره غذایی خود انتخاب کرده و در محدوده شهرها و روستاها حضور یابند که این موضوع می‌تواند خطرات و آسیب‌هایی برای شهروندان به همراه داشته باشد.

اداره کل حفاظت محیط زیست استان قم، توصیه‌هایی را برای کاهش خطرات احتمالی به شهروندان ارائه کرده است از جمله اینکه مواد غذایی در کیسه‌های دربسته و در زمان مقرر در داخل سطل‌های زباله شهرداری قرار داده شود و شهروندان از تردد در مسیرهای تاریک و بدون روشنایی، به‌ویژه برای کودکان و خردسالان، خودداری کنند.

همچنین پرهیز از تردد در مسیرهایی که احتمال حضور حیوانات وحشی در آن‌ها وجود دارد، خودداری از غذادهی به گونه‌های وحشی در حاشیه شهرها و روستاها و نزدیک نشدن به حیوانات وحشی با هر عنوانی مورد تأکید قرار گرفته است. دامداران نیز موظف هستند برای حفظ امنیت دام‌های خود، محل نگهداری آن‌ها را به‌صورت مناسب محصور کنند. اداره کل حفاظت محیط زیست استان قم تأکید کرده است: در صورت بروز هر گونه گزیدگی توسط حیوانات، افراد باید بدون اتلاف وقت به مراکز بهداشتی مراجعه کرده و اقدام‌های درمانی لازم از جمله تزریق واکسن‌های کزاز و هاری را انجام دهند.

جدول ۹۳۸۳

طراح: محمدرضا علی‌زاده zadehalireza@gmail.com

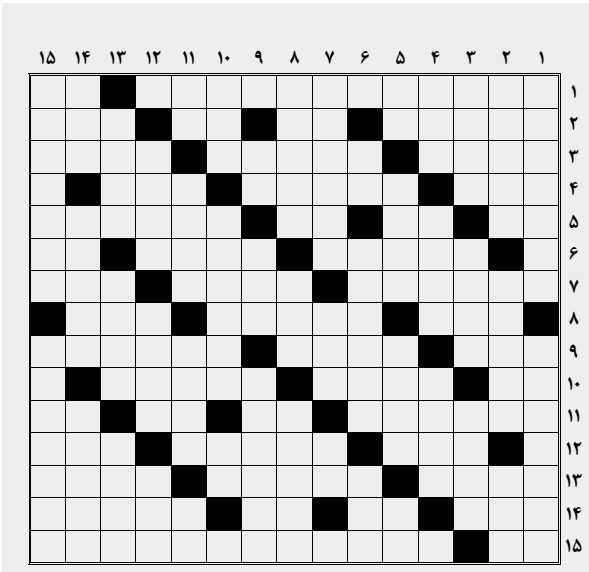

افقی

۱. سرمربی تیم ملی فوتبال کشورمان که موفق شد این تیم را به جام جهانی ۲۰۲۶ برساند - پوستین ۲. اهل ساری - زبان گنجشک - شهری مذهبی در تهران - بهبودی بیماری ۳. نام دخترانه وطنی - سرویس پله ساختمان - به‌پاخاستن ۴. صدا - مأمور تقسیم آب - بزرگی و شکوه ۵. توگوشی - پیمودن مسیر - یکی از اِعراب دستور زبان عربی - دو استقامت ۶. عزیز دردانه - علم مواد - تعجب خانمانه ۷. کشور خمرها - آشکارا - شهر بی‌قانون ۸. ورزش مفرح آبی - از نزولات پربرکت آسمانی - دیوار بلند ۹. بینش - کفش لاستیکی - مخرب‌ترین اسلحه ساخت دست بشر ۱۰. یازده - حدفاصل شانه تا آرنج - بدی ۱۱. صباغی - شیره خرما - عدد نخست - طمع ۱۲. هوش - سرعت بخشیدن - مکانی مقدس در مکه ۱۳. جوش جوانی - دستگاه پخش نوارکاست شرکت سونی - یار نخ ۱۴. لوله تنفسی - لنگه در - مساوی - خبرکش سیاسی ۱۵. لنگه در - بازیگر آقای سینما و تلویزیون کشورمان و مجری برنامه اعجوبه‌ها

عمودی

۱. شاخه‌ای از علم مکانیک - دریای اژه را به دریای مرمره پیوند می‌دهد ۲. نومید - لانه - برنج شوشتری ۳. خضاب - خودرو وطنی بازنشسته - گیاه کیسه‌بافی ۴. شایسته - درختی بهشتی - مخلوق ۵. از مبطلات روزه - روبیان - رختشوی - زیرپامانده ۶. عدد دایره - یکدندگی - نماز یک‌رکعتی ۷. محل پرداخت هزینه تردد در آزادراه - میوه تلفنی - حرف فاصله ۸. از جزایر ایرانی خلیج همیشه فارس - هفت طبقه آسمان - بیچاره ۹. پروردگار - دودمان خاقان‌های نیکوکار چین - پرنده درشت‌هیکل حلال‌گوشت که نمی‌تواند پرواز کند ۱۰. دعای زیرلب - کوتاه‌ترین راه - پول کشور آفتاب تابان ۱۱. حرف دهن‌کجی - پناهگاه - از سه حالت ماده - اتمسفر ۱۲. نوعی شلوار زنانه - فزونی - پرنده آفت توت ۱۳. دلباخته - شهری در افغانستان - نام امام هفتم شیعیان ۱۴. پایداری بر سر پیمان - کتاب مقدس حضرت موسی(ع) - گوشه‌گیری ۱۵. آگاهی سابق - نحوه چیدمان هنرمندان و اشیا در صحنه نمایش
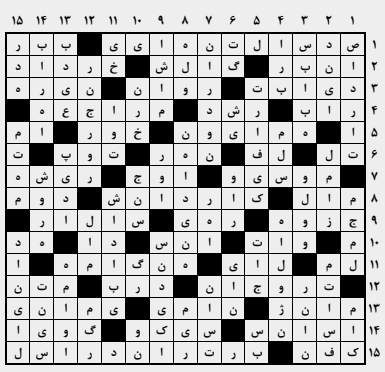
حل جدول شماره قبل